

Akredite Olmuş Bir Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Lisans Programındaki Öğrencilerin Akreditasyon Farkındalıklarının Değerlendirmesi

Evaluation of Accreditation Awareness of Students in an Accredited Physiotherapy and Rehabilitation Undergraduate Program

Müşerrefe Nur KELEŞ, Nurten Gizem TORE, Deran OSKAY

ÖZ

Çalışmada akredite olmuş bir fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü lisans programı öğrencilerinin akreditasyon farkındalıklarının değerlendirilmesi ve sonuçlarının programın öz değerlendirme sürecine katkı sağlaması amaçlandı. Kesitsel nitelikteki çalışma, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü lisans programında öğrenimine devam eden 374 öğrenci ile tamamlandı. Çalışmamızda, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği değerlendirme ölçütleri incelenerek geliştirilen ve iki bölümden oluşan bir anket kullanıldı. Anketteki her bir madde için ulaşılmaya hedeflenen minimum oran, literatürde daha önce de kesme değeri olarak kabul edilen %70 olarak belirlendi. Çalışmaya katılan öğrencilerin %24,1'ini 1. sınıf, %21,9'unu 2. sınıf, %29,9'unu 3. sınıf ve %24,1'ini 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktaydı. Anketin ilk kısmında çalışmaya katılan öğrencilerin akreditasyon hakkındaki genel bilgileri ve programın akreditasyonu hakkındaki bilgi düzeyleri değerlendirildi. Bu kısımda her bir maddeye ulaşılma oranının literatürde daha önce belirtilen ve kesme değeri olan %70'in üzerinde olduğu bulundu. Anketin ikinci kısmında akreditasyonun program ve öğrencilere etkilerinin değerlendirildiği her bir madde için bilgi düzeyleri yine hedeflenen %70 oranının üzerinde olduğu belirlendi. Bu sonuç bize bölümümüzün lisans programındaki öğrencilerin akreditasyon hakkındaki bilgi düzeylerinin yeterli olduğunu ve akreditasyonun program üzerindeki etkilerinin farkında olduklarını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Akreditasyon, Farkındalık, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Lisans Eğitimi, Öğrenci

Keleş M. N., Töre N. G., & Oskay D., (2023). Akredite olmuş bir fizyoterapi ve rehabilitasyon lisans programındaki öğrencilerin akreditasyon farkındalıklarının değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 13(3), 390-396. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1276355>

Müşerrefe Nur KELEŞ (✉)

ORCID ID: 0000-0003-4330-8921

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara, Türkiye
Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Gazi University Faculty of Health Sciences, Ankara, Turkey
muserrefkeles19@gmail.com

Nurten Gizem TORE

ORCID ID: 0000-0002-9935-3564

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara, Türkiye
Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Gazi University Faculty of Health Sciences, Ankara, Turkey

Deran OSKAY

ORCID ID: 0000-0002-2217-076X

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara, Türkiye
Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Gazi University Faculty of Health Sciences, Ankara, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 04.04.2023

Kabul Tarihi/Accepted : 30.11.2023

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

ABSTRACT

In the study, it was aimed to evaluate the accreditation awareness of the students of an accredited physiotherapy and rehabilitation department undergraduate program and to contribute to the self-evaluation process of the program. The cross-sectional study was carried out with 374 students continuing their education in the undergraduate program of the University of Gazi, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation. In our study, a two-part questionnaire developed by the researchers by examining the evaluation criteria of the Health Sciences Education Programs Evaluation and Accreditation Association was used as a data collection tool. The minimum target rate for each item in the questionnaire was determined as 70%, which was previously accepted as the cut-off value in the literature. Of the students participating in the study, 24.1% were 1st grade, 21.9% were 2nd grade, 29.9% were 3rd grade and 24,1% were 4th grade students. In the first part of the questionnaire, the general knowledge of the students participating in the study about accreditation and their level of knowledge about the accreditation of the program were evaluated. In this section, it was found that the rate of reaching each item was above the cut-off value of 70%, which was previously stated in the literature. In the second part of the questionnaire, it was determined that the knowledge levels for each item, in which the effects of accreditation on the program and students were evaluated, were above the target rate of 70%. This result shows us that the students in our department's undergraduate program have sufficient knowledge about accreditation and that they are aware of the effects of accreditation on the program.

Keywords: Accreditation, Awareness, Physiotherapy and Rehabilitation, Undergraduate Education, Student

GİRİŞ

Akreditasyon, bütüncül olarak bakıldığı zaman topluma sunulan bir hizmetin veya ürünün zaman ve koşuldan bağımsız olarak belirli bir standartta olmasını sağlayan kalite güvence sisteminin bir ögesi olarak tanımlanmaktadır. Globalleşen dünyada akreditasyon sağlık, mühendislik, ticaret, sigortacılık ve sosyal bilimler gibi birçok alanda aynı standartları yakalamak ve devamlılığı sağlayabilmek adına zorunlu hâle gelmiştir (Aktan&Gencel, 2010; Koyuncu, 2007; TÜRKAK, 1999)

İnsanoğlunun en temel yaşam haklarından biri olan eğitim de bu alanlardan biridir. Yükseköğretim kurumlarının en önemli misyon ve vizyonlarının sürekli gelişim, rekabet, uluslararasılaşma, eğitimde performansın standardizasyonu, yenilikçilik, bireylerin yaşam boyu öğrenme ve evrensel yeterliliklere ulaşmasını sağlamak olduğu bilinmektedir (Kuzu, 2020). Akreditasyon da bu kapsamda hem yükseköğretim kurumlarının kendi kendini dönemsel olarak değerlendirmesine imkân vermesi hem de bağımsız bir kurum tarafından değerlendirilmesi açısından yükseköğretim kurumlarına dinamik bir gelişim süreci sağlamaktadır (YÖKAK, 2021). Akreditasyon yüksek öğretim kurumları için vizyon ve misyonlarının sürekli gözden geçirilmesini ve iyileştirilmesini sağlaması açısından oldukça değerlidir (Aktan & Gencel, 2007).

Farklı standartlardaki eğitimler nedeniyle aynı meslek grubu mensuplarının farklı bilgi seviyelerinde olmaları, yeni bilgilerin ortaya çıkması ve eğitim sisteminde güncelleme ihtiyacının duyulması ve aynı zamanda hızla değişen eğitim sistemi içerisinde temel standart yapılanmanın sağlanması amacıyla ilk akreditasyon 1784 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) güncel adıyla Columbia Üniversitesinde yapılmıştır (Harclerod, 1980). Daha sonra süreç ABD'de farklı üniversitelerde devam etmiş ve birçok ülkeye yayılmıştır.

Ülkemizde ise yüksek öğretimde akreditasyon süreci 1990'lı yıllarda başlamıştır. Bu yıllarda ülkemizdeki bazı üniversitelerin bilgisayar mühendisliği, elektrik mühendisliği, endüstri mü-

hendisliği, makine mühendisliği, uçak mühendisliği gibi farklı programları yurt dışındaki akreditasyon kurumlarından akredite olmuşlardır (Doğan, 1999). İlerleyen zamanlarda Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından 2005 yılında Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Üniversiteler bu sayede 2006 yılından başlayarak her yıl kurum içi öğretim ve yönetim çalışmalarını raporlandırmaya başlamışlardır (Özçicek & Karaca, 2019). 2015 yılında temel görevlerinden biri akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve tanınması süreçlerini yönetmek olan Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) kurulmuştur ve Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği yayınlanmıştır. (YÖKAK, 2015). Bu sayede YÖKAK denetiminde özelleşmiş yeni akreditasyon kuruluşları açılmaya başlanmıştır. Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK) ise bu kapsamda 2015 yılında "Sağlık Bilimleri alanında farklı disiplinlerdeki eğitim programları için akreditasyon, değerlendirme ve bilgilendirme çalışmaları yaparak Türkiye'de sağlık eğitiminin kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak, nitelikli sağlık profesyoneli yetiştirilerek toplumun refahının artırılmasına katkı sağlamak" misyonuyla kurulmuştur (SABAK, 2015). SABAK ilk akreditasyon başvurularını 2018 yılında almıştır. 2019 yılında 8 program SABAK tarafından akredite olmuştur (SABAK, 2015). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Lisans Programımız ise akreditasyon başvurusunu 2019 yılında yapmış ve SABAK tarafından yapılan değerlendirme sonucunda 13.03.2020-30.09.2025 tarihleri arasında akreditasyon almaya hak kazanmıştır.

Yükseköğretim kurumlarında akreditasyonun temel yapıtaşı öğrencilerdir. Tüm kurgular öğrenciler üzerine kurulmaktadır. Akredite olmuş bir programdan mezun bir öğrenci, akredite olan bölümün program amaç ve çıktılarını doğrultusunda ve hedefler içerisinde öğrenciye sağladığı kazanımlarla mezun olmaktadır. Bu bağlamda, akredite olmuş bir programdan mezun bir öğrenci hangi üniversite olursa olsun eğitim-öğretim, toplumsal katkı, yenilikçi ve üretici bakış açısı ve uluslararası bir vizyon

kazanarak kişisel gelişim dışında eşit şartlara sahip olmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında akreditasyonun önemli iç paydaşı olan öğrencilerin tüm süreçlere dahil edilmesi ve süreç hakkında farkındalıklarının kazandırılması sürecin en önemli çıktılarındandır. Akredite olmuş bir kurumun akreditasyon hazırlık süreci ve yeniden akredite olma süreci dışında da bu dinamik süreci yönetmesi oldukça önemlidir.

Akredite olmuş programlardaki öğrencilerin eğitim-öğretim ve yönetim süreçlerinde aktif olarak yer aldıkları bilinmektedir. Fakat öğrencilerin yer aldıkları süreçlerin akreditasyonun dinamik bir parçası olduğunun farkında olmasını da bilmesi akreditasyonun kalıcı bir kültür hâline getirilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu açıdan bakıldığında uzun dönem akreditasyon kazanmış bir programda öğrenciler aktif olarak akreditasyonun bir parçası olsa da, parçası oldukları akreditasyonun ne kadar farkında oldukları bilinmemektedir. Oysaki en önemli paydaşımız olan öğrencilerimizin süreç hakkında farkındalıklarının artması hem akreditasyonun bir kültür hâline gelmesi ve kalıcı olması açısından hem de farkındalıklı geri bildirimleri ile akreditasyon sürecinin ilerlemesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle, çalışmamızın amacı 3 yıl önce akredite olmuş bölümümüzün lisans programındaki öğrencilerinin akreditasyon farkındalığının değerlendirilmesidir. Çalışmanın sonucunun lisans öğrencileri tarafından akreditasyon kültürünün ne kadar benimsendiğinin belirlenmesi ve olası eksikliklerin tekrar gözden geçirilmesi konusunda programımıza geri bildirim sağlaması hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma kesitsel tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Google Drive üzerinden form şeklinde oluşturularak çevrimiçi olarak uygulanmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar yarılında Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünde (1., 2., 3. ve 4. sınıf) öğrenim gören toplam 440 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem seçimi yapılmamış olup evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, araştırmaya katılmayı kabul eden ve hazırlanan anket formunu eksiksiz dolduran 374 öğrenci (evrenin %85'i) ile araştırma tamamlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak 'Akreditasyon Farkındalık Anketi' kullanılmıştır. Berberoğlu ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada %70 doğru yanıt yönteminin ölçme ve değerlendirmede puanlara anlam kazandırma kesme noktası olduğu belirlenmiştir (Berberoğlu, 2006). Daha sonra bu yöntemin kullanıldığı çalışmalarda da, yöntemin uygulanabilir ve geçerli olduğu bildirilmiştir (Arıkan & Kilmen, 2018). Bu nedenle, çalışmamızda kullanılan anketin her maddesinin yorumlanmasında literatür-

de daha önce kesme değeri olarak belirlenen %70 oranı kabul edilmiştir.

Akreditasyon Farkındalık Anketi

Araştırmacılar tarafından SABAK değerlendirme ölçütleri incelenerek oluşturulmuştur. Ayrıca, çalışmamızdaki araştırmacılar- dan biri SAK komisyonu üyesi olduğundan anketin geliştirilme aşamasında SABAK yönetim ve denetim kurulu üyelerinden detaylı uzman görüşü alınmıştır. Anket kendi içerisinde iki bölüm içermektedir. İlk bölüm öğrencilerin demografik özellikleri (2) ve akreditasyon hakkındaki genel bilgilerini içeren (6) toplam 8 maddeden oluşmaktadır. İkinci bölüm ise SABAK değerlendirme ölçütleri (SABAK, 2022) temel alınarak oluşturulmuş, akreditasyonun lisans programına etkilerini içeren 11 maddeden oluşmaktadır. Ankette yer alan maddelerin anlaşılabilirliği 20 öğrenci üzerinde pilot çalışma yapılarak test edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan etik onay (protokol numarası: 2023/380) ve kurum izni alınmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere bilgilendirilmiş onam formu elektronik posta yoluyla iletilmiş olup, onaylanan formlar yine aynı yolla toplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Çalışma için gerekli etik komisyon izni alındıktan sonra lisans programındaki tüm öğrencilere çalışmanın amacı çevrimiçi bir toplantı yapılarak anlatılmıştır. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve bilgilendirilmiş onam formunu onaylayan öğrencilere Google Drive üzerinden oluşturulmuş olan Akreditasyon Farkındalık Anketi çevrimiçi olarak iletilmiştir. Google formlar'da ayarlar sekmesinden 1 yanıtla sınırlandır seçeneği aktifleştirilerek çalışmaya katılan öğrencilerin anketi tekrar doldurması engellenmiştir. Anketin tamamlanma süresi yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çevrimiçi oluşturulmuş anket aracılığıyla toplanan verilerin analizi SPSS (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı) 22.0 kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (sayı (n), yüzde (%)) kullanılmıştır.

BULGULAR

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Lisans Programında öğrenim gören öğrencilerin demografik özellikleri ve akreditasyon hakkındaki genel bilgilerini gösteren veriler Tablo 1 'de verilmiştir. Çalışmaya katılan fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü lisans öğrencilerinin %80,7'si kadın, %19,3'ü erkek'ti. Çalışmadaki öğrencilerin %24,1'ini 1. sınıf, %21,9'unu 2. sınıf, %29,9'unu 3. sınıf ve %24,1'ini 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktaydı. Öğrencilerden %92,5'u akreditasyonun ne demek olduğunu bildiklerini ifade etmişlerdir. Akreditasyon hakkındaki bilgiyi %7,5'i derslerden, %64,7'si öğretim elemanlarından ve %27,7'si diğer kaynaklardan öğrendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerden %91,7'si bölümlerinin akredite olduklarını bildiklerini, %77'si bölümlerinin 2020 yılında akredite olduğunu, %83,4'ü bölümlerinin 5 yıl

süreyle akreditasyon hakkı kazandığını ve %86,9'u ise bölümlerinin SABAK tarafından akredite olduğunu bildiklerini bildirmişlerdir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin akreditasyonun lisans programına ve öğrencilere etkileri hakkındaki fikirleri Tablo 2'de verilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %92,8'i akreditasyonun programın imajını kuvvetlendirdiği ve %90,6'sı akreditasyon süreçlerinin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kalitesinin artmasını desteklediğini düşünmektedir. Diğer yandan öğrencilerin %78,3'ü akreditasyonun mezuniyet sonrası iş istihdam olanağını artırdığı ve mezun olan öğrencilerin daha iyi bir iş imkânına sahip olmasına yardımcı olduğunu ve %85,3'ü akreditasyon sürecinin programın eğitim ve öğretim başta olmak üzere bir çok alanda sürekli gelişmesini teşvik ettiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %76,2'si akreditasyonun Erasmus gibi öğrenci hareketliliğinin artmasına desteklediğini ve akreditasyonun programın toplumsal katkı süreçlerine daha fazla entegre olmasına destek olduğunu da düşünmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %84,2'si akreditasyonun öğretim elemanları ve öğrencileri sürekli gelişim ve iyileşme için dinamik tuttuğunu, %75,4'ü akreditasyonun program içi işleyişlerde ulaşılabilirlik ve şeffaflığın desteklenmesini sağladığını ve %78,6'sı akreditasyonun programın sosyal ve kültürel faaliyetlerinin artırılmasına destek olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin %81'i akreditasyon süreçlerinin programların akademik ve idari süreçlerini sorgulayıp, eleştirel gözle bakmalarını sağladığını ve %71,4'ü akreditasyonun öğrencilerin yönetim süreçlerine katılmasını desteklediğini düşündüklerini de belirtmişlerdir.

TARTIŞMA

Bu çalışma, akredite olmuş bir fizyoterapi ve rehabilitasyon lisans programındaki öğrencilerin akreditasyon hakkındaki farkındalıklarını belirlemeyi amaçlamıştır.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin sınıf bazında dağılımının hemen hemen benzer oranda olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiği zaman yapılmış benzer çalışmalarda da öğrencilerin anket katılım durumlarının sınıf bazında benzer olduğu görülmüştür. (Ekşioğlu vd., 2023; Şenol vd., 2018; Küçükçaya vd., 2021). Çalışmamızın sonucunun bu parametre açısından literatürle uyumlu olduğu görülmüştür. Akreditasyon kurumun tüm katmanlarına yayılan ve paydaşların aktif görev aldığı bir süreçtir. En önemli paydaşlarımız olan öğrenciler eğitimlerinin ilk yıllarında bu süreçlere yapılan paydaş anketlerine katılımları ile dahil olurlar. Ancak ilerleyen eğitim-öğretim dönemlerinde

Tablo 1: Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Demografik özellikleri ve Akreditasyon Hakkındaki Genel Bilgileri (n=374)

		n	%
Cinsiyet	Kadın	302	80,7
	Erkek	72	19,3
Sınıf	I.	90	24,1
	II.	82	21,9
	III.	112	29,9
	IV.	90	24,1
Akreditasyonun ne demek olduğunu biliyor musunuz?	Evet	346	92,5
	Hayır	28	7,5
Eğer cevabınız evet ise bu bilgiyi nereden öğrendiniz?	Derslerden	26	7,5
	Öğretim Elemanlarından	224	64,7
	Diğer	96	27,7
Bölümünüz akredite olmuş bir bölüm müdür?	Evet	363	97,1
	Hayır	11	2,9
Bölümünüz kaç yılında akredite olmuştur?	2019	26	6,9
	2020	288	77,0
	2021	60	16,1
Bölümünüz kaç yıllığına akredite olmuştur?	1	10	2,7
	2	52	13,9
	5	312	83,4
Bölümünüz hangi kurum tarafından akredite edilmiştir?	SABAK	325	86,9
	HEPDAK	13	3,5
	TEPDAD	21	5,6
	MÜDEK	15	4

SABAK: Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği, **HEPDAK:** Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği, **TEPDAD:** Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği, **MÜDEK:** Avrupa ve Mühendislik Eğitimi Akreditasyon Ağı.

katılımlarının dönüşlerini kendi eğitim süreçlerinde hissetmeye başlarlar. Buna rağmen 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin 3. ve 4. sınıf öğrencilerine benzer oranda katılım göstermesini, programımızın akreditasyonda 3. yılını bitirmesine ve akreditasyon kültürünün kurum içinde yaygınlaştırmasına bağlayabiliriz. Akreditasyon kültürünün yaygınlaşmasıyla beraber programa yeni gelen her öğrenci bu sürecin bir paydaşı olarak görülmekte, ilk yıllarından itibaren akreditasyon hakkında bilgilendirilmekte, kurul ve komisyonlarda görev almaktadır. Bu sayede programa dahil olduğu ilk andan itibaren akreditasyon sürecinin önemli bir parçası olduğunu hissetmektedir.

Çalışmaya katılan öğrenciler akreditasyonun ne demek olduklarını bildiklerini ve bu bilgiyi büyük bir oranda öğretim elemanlarından ve derslerden (%71,2) öğrendiklerini bildirmişlerdir. Yine öğrencilerimizin büyük çoğunluğu bölümün akredite olma durumunu, akreditasyon yılını, kaç yıllık akreditasyon hakkı kazandığını ve hangi kurum tarafından akredite olduğunu doğru olarak bilmıştır. Bu maddeler için elde edilen tüm oranlar hedeflediğimiz %70 oranının üzerindedir. Literatür incelendiği zaman çalışmamızın sonuçlarının Küçükkaya ve ark.'nın (2021) akredite olmuş bir hemşirelik bölümündeki öğrencilerinin akreditasyonu bilme durumları (%81,4) ve akreditasyonu öğren-

Tablo 2: Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Akreditasyonun Lisans Programına ve Öğrencilere Etkileri Hakkındaki Fikirleri (n=374)

		n	%
Akreditasyon programın imajını kuvvetlendirir.	Katılıyorum	347	92,8
	Fikrim Yok	24	6,4
	Katılmıyorum	3	0,8
Akreditasyon süreçleri eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kalitesinin artmasını destekler.	Katılıyorum	339	90,6
	Fikrim Yok	26	7
	Katılmıyorum	9	2,4
Akreditasyon, mezuniyet sonrası iş istihdam olanağını artırır ve mezun olan öğrencilerin daha iyi bir iş imkânına sahip olmasına yardımcı olur.	Katılıyorum	293	78,3
	Fikrim Yok	61	16,3
	Katılmıyorum	20	5,3
Akreditasyon süreci programın eğitim ve öğretim başta olmak üzere birçok alanda sürekli gelişmesini teşvik eder.	Katılıyorum	319	85,3
	Fikrim Yok	48	12,8
	Katılmıyorum	7	1,9
Akreditasyon Erasmus gibi öğrenci hareketliliğinin artmasına destek olur.	Katılıyorum	285	76,2
	Fikrim Yok	80	21,4
	Katılmıyorum	9	2,4
Akreditasyon programın toplumsal katkı süreçlerine daha fazla entegre olmasına destek olur.	Katılıyorum	285	76,2
	Fikrim Yok	79	21,1
	Katılmıyorum	10	2,7
Akreditasyon öğretim elemanları ve öğrencileri sürekli gelişim ve iyileşme için dinamik tutar.	Katılıyorum	315	84,2
	Fikrim Yok	51	13,6
	Katılmıyorum	8	2,1
Akreditasyon, program içi işleyişlerde ulaşılabilirlik ve şeffaflığın desteklenmesini sağlar.	Katılıyorum	282	75,4
	Fikrim Yok	77	20,6
	Katılmıyorum	15	4
Akreditasyon, programın sosyal ve kültürel faaliyetlerinin artırılmasına destek olur.	Katılıyorum	294	78,6
	Fikrim Yok	62	16,6
	Katılmıyorum	18	4,8
Akreditasyon süreçleri programların akademik ve idari süreçlerini sorgulayıp, eleştirel gözle bakmalarını sağlar.	Katılıyorum	303	81,0
	Fikrim Yok	57	15,2
	Katılmıyorum	14	3,7
Akreditasyon, öğrencinin yönetim süreçlerine katılmasını destekler.	Katılıyorum	268	71,7
	Fikrim Yok	90	24,1
	Katılmıyorum	16	4,3

me kaynakları okul ve ders (%75,6) açısından benzer olduğu görülmüştür. Bununla birlikte çalışmamızın sonuçları Şenol ve ark.'nın (2018) hemşirelik öğrencilerinin akreditasyon bilme durumu (%96,3) ile de benzer bulunmuştur. Bu sonuçların ortaya çıkmasında, yapılan diğer çalışmaların da çalışmamız gibi akredite olmuş programlardaki öğrencilerin katılımıyla yapılmış olmasını düşünmekteyiz. Bununla birlikte bölümümüz öğretim elemanlarının akreditasyon sürecinde aktif görev almaları, dersler dışında danışmanlık yaptıkları öğrencilere süreçlerden bahsetmeleri ve kurul ve komisyonlarda öğrencilere aktif görev vermelerinin de etkili olduğunu düşünmekteyiz.

Akreditasyonun yükseköğretimdeki en temel amaçlarından biri farklı eğitim kurumlarında aynı programlarda okuyan tüm öğrencilerin standart kalitede bir eğitim hakkından faydalanmasını sağlamaktır (Peker, 1996; Erkuş, 2009). Bu standardizasyon sadece eğitim-öğretim faaliyetleriyle sınırlı kalmamıştır. Akreditasyonun programlara vizyon yükleme misyonu da vardır. Bununla birlikte akreditasyon, öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımının artırılması, değişim programlarıyla desteklenmesi, programdaki değişiklikleri tüm saydamlığıyla öğrenme ve sorgulama hakkının olması, öğrencilerin yönetim süreçlerine aktif olarak dahil olma hakkı ve tüm bunlara sahip olarak mezuniyet sonrası bu standartları sağlayan tüm mezunlarla aynı haklara sahip olabilme gibi eşitlikçi ve öğrenciyi çok yönlü besleyen bir çok olanağı da beraberinde sağlamaktadır (Aktan & Gencel, 2007). Çalışmamızda fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencilerinin akreditasyonun lisans programı hakkındaki bilgilerini değerlendirdiğimiz ikinci kısım (SABAK) değerlendirme ölçütleri (SABAK, 2022) temel alınarak oluşturulmuştur. Anketimizin bu kısmında öğrencilerin akreditasyonu sadece sözde bilip bildiklerini, öğrencilere sunduğu tüm bu olanaklardan ve programa kattığı değerlerin ne kadar farkında olduklarını sorgulamak amacıyla planlanmıştır.

Literatür incelendiğinde Şenol ve ark.'nın (2018) ve Küçükçaya ve ark.'nın (2021) yapmış olduğu çalışmalarda da öğrencilerin akreditasyon ile ilgili düşüncelerinin yine kendi oluşturdukları anketlerle değerlendirildiği görülmektedir (Şenol vd., 2018; Küçükçaya vd., 2021). Çalışmamızda oluşturduğumuz ankette yer alan bazı maddelerle ilgili bahsedilen çalışmalar arasında benzer maddeler bulunmaktadır. Bu maddeler incelendiğinde çalışmamızda akreditasyonun program imajını kuvvetlendirmesi, eğitim-öğretim kalitesi ve mezuniyet sonrası iş istihdam oranını arttırması yönündeki düşüncelere katılım oranlarının bahsedilen iki çalışmadaki oranlarla benzer olduğu görülmüştür (Şenol vd., 2018; Küçükçaya vd., 2021). Bununla birlikte anketin ikinci kısmındaki diğer her bir madde için de farkındalık düzeyi oldukça yüksek çıkmıştır. Literatürde öğrencilerin akreditasyon farkındalıklarını Semerci ve ark.'nın (2017) oluşturduğu 'Akreditasyon Algı Ölçeği' ile değerlendiren iki çalışma da bulunmaktadır. Bu çalışmalardan Ekşioğlu ve ark.'nın (2023) yaptığı çalışmada ebelik öğrencilerinin akreditasyon algı düzeylerinin yüksek olduğu bulunurken, aynı anketi kullanan Koçoğlu (2023) yaptığı çalışmadaki öğrencilerin akreditasyon algı düzeyleri orta olarak

bulmuştur. Akreditasyon algı düzeyinin yüksek olmama nedeni ise çalışmayı yaptığı programın henüz akredite olmamasına bağlıdır (Koçoğlu, 2023). Bu açıdan bakıldığında öğrencilerimizin akreditasyon farkındalıklarının yüksek olmasında programımızın çalışmanın yapıldığı tarihlerde üç yıllık bir akreditasyona sahip olması ve akreditasyon hazırlık süreciyle beraber daha uzun bir süredir akreditasyon süreçlerine aşina olmasının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Literatürde akredite olmuş kurumlarda lisans öğrencilerinin akreditasyon bilgisi ve farkındalığının incelendiği çalışmalara bakıldığında zaman Sağlık Bilimleri alanında yapılan çalışmaların çoğunlukla hemşirelik programında yapıldığı göze çarpmaktadır (Şenol vd., 2018; Küçükçaya vd., 2021; Koçoğlu, 2023). Bu çalışmaların ise Sağlık Bilimlerindeki kurumların akreditasyonlarının hız kazandığı son beş yılda yapıldığı dikkat çekmektedir. Çalışmalardan sadece bir tanesi ise SABAK tarafından akredite edilen bir ebelik programında yapılmıştır (Ekşioğlu vd., 2023). Çalışmamız ise SABAK tarafından akredite edilen bir Fizyoterapi ve Rehabilitasyon programında yapılan ilk çalışma olma özelliği taşımaktadır. Her ne kadar literatürde kendi oluşturdukları anketleri kullanan çalışmalar olsa da (Şenol vd., 2018; Küçükçaya vd., 2021); çalışmamızda akreditasyon farkındalığını ölçmek kendi oluşturduğumuz anketimizin standardizasyonu sağlanmamış bir anket olması araştırmamızın sınırlılığı olarak belirtilebilir.

SONUÇ

Sonuç olarak, çalışmamız SABAK tarafından akredite olmuş bir Fizyoterapi ve Rehabilitasyon programında lisans öğrencilerinin akreditasyon farkındalığı üzerine yapılan ilk çalışma özelliği taşımaktadır. Çalışmamız gönüllük esasına dayanan bir çalışma olmasına rağmen hedeflediğimiz katılım oranının üzerinde bir oranla tamamlanmıştır. Bu katılım oranı bile öğrencilerimizin akreditasyon farkındalık düzeyinin yeterliliği konusunda ön bilgi vermiştir. Hazırladığımız anketin akreditasyon hakkında genel bilgilerin ve programın akreditasyon bilgilerinin sorgulandığı ilk kısmının sonuçlarında, çalışmaya katılan öğrencilerimizin akreditasyon hakkındaki bu bilgileri yeterli oranda bildikleri görülmüştür. Bu anket aynı zamanda programımız için bir geri bildirim değerindedir. Ankete özellikle 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin katılım oranlarının düşük olması, akreditasyon bilgilendirmeleri ve farkındalıkları açısından özellikle bu sınıflar ve yeni gelecek öğrencilerimiz için bu konuda bir önlem almamız gerektiğini de bize göstermiştir. Anketimizin ikinci kısmından elde edilen sonuçlar, öğrencilerimizin akreditasyonu sadece genel bilgi olarak görmediklerini aynı zamanda öğrenciler ve program üzerindeki etkilerinin detaylıca farkında olduklarını göstermiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda, çalışmamızın sonuçlarının hem öz değerlendirme açısından kendi programımıza hem de akredite olmuş ve olacak olan diğer programlara faydalı olacağı düşünülmektedir. Akreditasyon bir kültürdür ve bu kültürün ne kadar benimsendiğini görmek ve sürece katkı sağlamak için bu alanda yapılacak farklı çalışmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Aktan, C. C. & Gencel, U. (2010). Yüksek öğretimde akreditasyon. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 137-146.
- Arıkan, S. & Kilmen, S. (2018). Sınıf içi ölçme ve değerlendirmede puanlara anlam kazandırma: %70 doğru yanıt yöntemi. *İlköğretim Online*, 17(2), 888-908.
- Berberoğlu, G. (2006). Sınıf içi ölçme ve değerlendirme teknikleri. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Doğan, İ. (1999). Eğitimde kalite ve akreditasyon sorunu: Eğitim fakülteleri üzerine bir deneme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5 (4), 503-519.
- Erkuş, L. (2009). *Eğitim Fakültelerinin Akreditasyon Sürecine Hazır Olma Durumuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Harclerod, F. F. (1980). Accreditation: History, Process, and Problems. AAHE-ERIC/Higher Education Research Report No. 6, 1980.
- Ekşioğlu A., Hadımlı A., Demir E., Akan A., Turfan E. (2023). Ebelik öğrencilerinin ebelik eğitiminin akreditasyonu konusundaki görüş ve algıları. *Journal of Nursology*, 26(2):120-126.
- Koçoğlu, F. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin akreditasyon algılarının belirlenmesi. *Göbeklitepe Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(12).
- Koyuncu, S. (2007). *Türk Ortaöğretim Sisteminde Okulların Akreditasyon Yeterlik Düzeyleri (Sakarya İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kuzu, Ö. H. (2020). Dünya çapında üniversiteler bağlamında misyon-vizyon üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 8-23.
- Küçükçaya, B., Kahyaoğlu Süt, H. & Yiğitbaş, C. Y. (2021). Akredite olan bir hemşirelik bölümünde eğitim alan öğrencilerin lisans eğitiminde akreditasyona yönelik düşünceleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(2), 394-400.
- Özçicek, Y. & Karaca, A. (2019). Yükseköğretim kurumlarında kalite ve akreditasyon: mühendislik eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1),116-148.
- Peker, Ö. (1996). Eğitimde kalite ve akreditasyon, *Amme İdaresi Dergisi*, 29(4), 19-32.
- Semerci, Ç.(2017). Akreditasyon algısı (AA) ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3),1093-1104
- Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (2015). Misyon, Vizyon ve Hedefler. <http://www.sabak.org.tr/index.php/tr/dernegimiz/misyon-vizyon-ve-hedefler>. Erişim tarihi: 9 Ağustos 2023.
- Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (2015). Akredite Program Listesi. <https://www.sabak.org.tr/index.php/tr/akreditasyon/akredite-olan-programlar-in-listesi>. Erişim tarihi: 9 Ağustos 2023.
- Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (2022). Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme Ölçütleri-R4. https://www.sabak.org.tr/images/_Saglik_Bilimleri_Egitim_Programlari_Degerlendirme_Olcutleri_05.06.2022_Revizyon_4.pdf. Erişim tarihi: 9 Ağustos 2023.
- Şenol, S., Sevgili, S. A., Kekeç, H. B., Orhan, A., & Sevinç, L. (2018). Öğrencilerin hemşirelik eğitiminde akreditasyon konusundaki görüşleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 34(3), 1-13.
- Türk Akreditasyon Kurumu (1999). <http://www.turkak.org.tr/akreditasyon/akreditasyon-nedir.html>. Erişim tarihi: 9 Ağustos 2023.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu (2015). Yükseköğretim Kalite Güvencesi. Retrived from <https://www.yokak.gov.tr/hakkinda/yuksekogretim-kalite-guvencesi>. Erişim tarihi: 9 Ağustos 2023.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu (2021). 2021 Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporu. https://yokak.gov.tr/Common/Docs/Site_Activity_Reports/DurumRaporu2021.pdf. Erişim Tarihi: 9 Ağustos 2023.